

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ ІНСТИТУТ

Кафедра «Інформаційні системи в економіці»

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ
«ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ»
(ДЛЯ СТУДЕНТІВ НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ 6.030502
«ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА» ДЕННОЇ ФОРМИ
НАВЧАННЯ)**

7/59-2012-02

Горлівка – 2012

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ ІНСТИТУТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор АДІ ДВНЗ «ДонНТУ»
М. М. Чальцев
2012 р.

Кафедра «Інформаційні системи в економіці»

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ
«ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ»
(ДЛЯ СТУДЕНТІВ НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ 6.030502
«ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА» ДЕННОЇ ФОРМИ
НАВЧАННЯ)**

7/59-2012-02

«РЕКОМЕНДОВАНО»
Навчально-методична комісія
факультету
«Економіка та управління»
Протокол № 2 від 8.10.2012 р.

«РЕКОМЕНДОВАНО»
Кафедра «Інформаційні системи в
економіці»
Протокол № 2 від 1.10.2012 р.

УДК 338(07)

Методичні вказівки до виконання практичних робіт із дисципліни «Державне регулювання економіки» (для студентів напряму підготовки 6.030502 «Економічна кібернетика» денної форми навчання) [Електронний ресурс] / укладач М. М. Гуменюк. – Електрон. дані. – Горлівка: ДВНЗ «ДонНТУ» АДІ, 2012. – 1 електрон. опт. диск (CD-R); 12 см. – Систем. вимоги: Pentium; 32 MB RAM; WINDOWS 98/2000/NT/XP; MS Word 2000. – Назва з титул. екрану.

Наведено практичні рекомендації до виконання основних видів робіт, що передбачені програмою дисципліни «Державне регулювання економіки». Практичні завдання надають можливість набути знання з основних державних механізмів регулювання економіки та закріпити практичні навички з використання сучасних методів розрахунку та оптимізації ключових показників соціально-економічного розвитку держави.

Укладач: Гуменюк М. М., к.е.н., доц.

Відповідальний за випуск: Ніколаєнко В. Л., к.т.н., доц.

Рецензент: Дуднікова Н. М., к.т.н., доц.

© Державний вищий навчальний заклад
«Донецький національний технічний університет»
Автомобільно-дорожній інститут, 2012

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ «ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ».....	5
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 1 СТРАТЕГІЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ.....	6
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 2 ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ.....	12
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 3 ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	19
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 4 ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦІН ТА ІНФЛЯЦІЇ	23
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 5 СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ.....	25
ПРАКТИЧНА РОБОТА № 6 СУСПІЛЬНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ ЯК ОБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	32
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ З ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ	42
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	43
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ	44

ВСТУП

Державне регулювання соціально-економічного розвитку країни є суттєвою ознакою ринкової економіки. Конкретні напрямки, форми й масштаби державного регулювання економіки (ДРЕ) визначаються характером і складністю економічних, соціальних, екологічних та інших проблем у будь-якій країні.

Про активну цілеспрямовану роль держави у реформуванні національної економіки, яка ставить за мету досягнення високих стабільних результатів у цих процесах, свідчить досвід багатьох промислово розвинених країн світу. Так, післявоєнне реформування економіки Японії та Німеччини, зміни в економічному розвитку ряду країн Південно-Східної Азії та Південної Америки відбулися при активній, цілеспрямованій участі держави.

Процес регулювання економіки передбачає використання комплексу організаційних, економічних, фінансових та управлінських заходів як складових ефективно соціально-економічної політики держави. Перед економікою України стоять складні й важливі проблеми, вирішення яких багато в чому може вплинути на подальший розвиток держави. Розв'язання цих проблем на сучасному етапі неможливе без активної участі держави, розумного поєднання державного регулювання та економічних важелів впливу на соціально-економічні процеси.

Вивчення курсу дисципліни «Державне регулювання економіки» надає студентам можливість отримання теоретичних знань та закріплення практичних навичок щодо формування системи знань з методології, методики й організаційних основ державного регулювання економіки.

Основними завданнями, що вирішуються в процесі вивчення дисципліни, є:

- усвідомлення сутності, цілей і завдань державного регулювання економіки;
- вивчення теоретичних основ формування й реалізації стратегії соціально-економічної політики держави;
- дослідження методів впливу держави на соціально-економічні процеси;
- закріплення навичок практичного використання методології соціально-економічного прогнозування й програмування економічного та соціального розвитку країни.

Предметом курсу є система методів і засобів державного впливу на економічний і соціальний розвиток країни.

**ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ РОБІТ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ
«ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ»**

№ з/п	Назва теми та зміст практичних занять	Обсяг практичних занять, академ. годин	Обсяг самостійної роботи, академ. годин
Модуль 1			
1	Практична робота № 1. Стратегія соціально-економічного розвитку країни	2	5
2	Практична робота № 2. Фінансова політика як складова державного регулювання економіки	4	4
3	Практична робота № 3. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	2	5
	Усього практичних занять модулю 1	8	14
Модуль 2			
4	Практична робота № 4. Державне регулювання цін та інфляції	2	5
5	Практична робота № 5. Соціальна політика як складова державного регулювання економіки	2	4
6	Практична робота № 6. Суспільний сектор економіки як об'єкт державного регулювання	4	5
	Усього практичних занять модулю 2	8	14
	Усього за семестр	16	28

Самостійна робота студентів складається зі самостійної обробки лекційного матеріалу при підготовці до практичних занять та лекцій, роботи з нормативною, довідковою та періодичною літературою.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 1

СТРАТЕГІЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Мета: закріпити теоретичні знання з основ формування стратегії соціально-економічного розвитку країни та здобути практичні навички розв'язання типових задач з визначення ключових показників економічного зростання держави.

Основні питання

1. Сутність стратегії соціально-економічної політики.
2. Соціально-економічне прогнозування.
3. Макроекономічне планування.
4. Державне програмно-цільове програмування.
5. Контроль за виконанням макроекономічних планів і державних програм.

Ключові поняття

Прогноз, гіпотеза, план. Економічне прогнозування. Мікро- й макропрогноз. Пошуковий і нормативний прогнози. Принципи: багатоваріантності, системності, адекватності. Ретроспекція, діагноз, проспекція. Функції макропрогнозування. Економічна прогностика. Формалізовані методи. «Дерево цілей». Аналітичний метод. Метод побудови сценарію. Метод «Мозковий штурм». Метод «Дельфі». Формалізовані методи. Методи прогнозу екстраполяції. Експертна матриця. Економіко-математичне моделювання. Факторні, структурні, сітьові, імітаційні моделі.

Тестові завдання

1. Згідно з теорією менеджменту стратегія – це...
 - а) детальний, всебічний комплексний план, що спрямований на втілення місії організації;
 - б) чітко визначена мета існування організації, що обумовлена самою її сутністю;
 - в) побудова соціально-орієнтованої ринкової економіки;
 - г) визначення цілей і засобів, форм і способів діяльності, які найбільше відповідають конкретним обставинам на даний момент;
 - д) відповіді а, б, в, г – помилкові.
2. За часовою ознакою цілі класифікуються на...

- а) стратегічні, тактичні, оперативні;
- б) головні, забезпечувальні;
- в) загальні (для системи), часткові (для підсистем, елементів);
- г) кінцеві, проміжні;
- д) відповіді а, б, в, г – помилкові.

3. Гіпотеза – це...

- а) наукове передбачення на рівні загальної теорії;
- б) науково обґрунтоване судження про можливий стан об'єкта у майбутньому, а також про альтернативні шляхи й строки досягнення цього стану;

в) особливий вид діяльності держави щодо визначення цілей розвитку на певний період, а також заходів, що спрямовані на їх досягнення;

г) випереджальне відображення дійсності;

д) комплекс заходів, що спрямовані на розв'язання конкретної соціально-економічної проблеми.

4. Який з принципів соціально-економічного прогнозування визначає, що економіка розглядається як єдиний об'єкт прогнозування й водночас як сукупність відносно самостійних напрямів розвитку?

- а) цілеспрямованості;
- б) системності;
- в) наукової обґрунтованості;
- г) адекватності прогнозів об'єктивним закономірностям розвитку;
- д) альтернативності.

5. Для якого етапу наукового аналізу соціально-економічних процесів характерне дослідження історії розвитку об'єкта з метою його систематизованого опису?

- а) диспозиція;
- б) ретроспекція;
- в) санкція;
- г) діагноз;
- д) проекція.

6. За ступенем формалізації методи прогнозування поділяються на...

- а) інтуїтивні та формалізовані;
- б) колективні та індивідуальні експертні оцінки;
- в) адаптивні та аналітичні;
- г) методи на основі одиничних і системи рівнянь регресії;
- д) простої та складної екстраполяції.

7. Індикативне макроекономічне планування властиве:

- а) ринковій економіці;
- б) командній економіці;

- в) перехідній економіці;
- г) змішаній економіці;
- д) монополізованій економіці.

8. Структурно визначена послідовність комплексу робіт (дій), які ведуть до розв'язання конкретної задачі або досягнення цілі (підцілі) програми, називається...

- а) організаційно-економічним механізмом реалізації ЦКП;
- б) основним показником ЦКП;
- в) заходом ЦКП;
- г) деревом цілей ЦКП;
- д) життєвим циклом ЦКП.

Практичні завдання

Задача 1

У 2011 році в країні національний дохід складав $5000(+n)$ грош. од., у 2012 році – на $200(+n)$ грош. од. більше. Необхідно визначити темпи економічного росту в країні.

(n – номер варіанта).

Вказівки до розв'язання задачі

Темп росту визначається за формулою:

$$n = \frac{Y_t}{Y_{t-1}}, \quad (1.1)$$

де Y_t, Y_{t-1} – рівень національного доходу в базисному та поточному періодах відповідно.

Задача 2

Виробнича функція економіки країни записується рівнянням: $Y = A \cdot K^{0,4} \cdot L^{0,6}$, де A – загальна продуктивність факторів виробництва.

Необхідно визначити темпи зростання економіки, якщо капітал зростає з темпом $3(+n)$ %, зайняті в економіці – $2(+n)$ % за рік, а загальна продуктивність факторів з темпом $1,5(+n)$ % за рік.

(n – номер варіанта).

Вказівки до розв'язання задачі

Темпи зростання економіки визначаються за формулою:

$$N = N_A + N_K \cdot b_K + N_L \cdot b_L, \quad (1.2)$$

N_A – темп зростання загальної продуктивності факторів виробництва;

N_K – темп зростання капіталу;

N_L – темп зростання робочих місць;

b_K, b_L – частки капіталу та праці у ВВП країни відповідно.

Задача 3

Необхідно визначити, на скільки відсотків має збільшитися кількість робочих місць (зайнятих) в економіці, щоб забезпечити приріст ВВП на 6 %, якщо капітал зріс на $10(+n)$ %, загальна продуктивність факторів – на $1,6(+n)$ %, а виробнича функція описується рівнянням:

$Y = A \cdot K^{0,3} \cdot L^{0,7}$, де A – загальна продуктивність факторів виробництва.

(n – номер варіанта).

Вказівки до розв'язання задачі

Для визначення приросту робочих місць можна скористатися формулою підрахунку темпів росту економіки (1.2):

$$N_L = \frac{N - N_A + N_K \cdot b_K}{b_L}. \quad (1.3)$$

Задача 4

Реальний ВВП країни A склав $1600(+100n)$ грош. од. у 2011 році та $1840(+100n)$ грош. од. у 2012 році. Необхідно визначити темпи зростання та темпи приросту економіки.

(n – номер варіанта).

Вказівки до розв'язання задачі

Темпи зростання економіки визначаються шляхом ділення реального ВВП 2012 року на ВВП 2011 року за формулою (1.1).

Темпи приросту визначаються за формулою:

$$T_{np} = \frac{ВВП_t - ВВП_{t-1}}{ВВП_{t-1}} \cdot 100 \% . \quad (1.4)$$

Задача 5

За 2 роки ВВП збільшився з $2000(+100n)$ до $2300(+100n)$ млн грош. од. Чисельність населення змінилася за той же період з 50 до 60 млн чоловік. Необхідно визначити, що відбулося з ВВП і добробутом населення.

(n – номер варіанта).

Вказівки до розв'язання задачі

Щоб визначити зміну ВВП, необхідно визначити приріст ВВП та виразити його у відсотках за формулою (1.4).

Добробут характеризується ВВП на душу населення, а зміна цього показника визначає відповідно зростання (спад) добробуту населення країни.

Задача 6

Номінальний ВВП у 2011 році склав $2500(+100n)$ грош. од., а в 2012 році – 3772 грош. од., дефлятор ВВП за цей період склав 150% . Необхідно визначити темпи приросту економіки.

(n – номер варіанта).

Вказівки до розв'язання задачі

Спочатку необхідно визначити реальний ВВП 2012 року за формулою:

$$ВВП_{реал} = \frac{ВВП_{номін} \cdot 100\%}{D}, \quad (1.5)$$

де D – дефлятор ВВП.

Після чого визначаються темпи росту економіки за формулою (1.4).

Задача 7

У деякій країні в перший рік було зайнято в економіці $10(+n)$ млн чоловік, середня продуктивність праці кожного склала $1000(+n)$ грош. од. продукції. За другий рік кількість зайнятих не змінилася, але середня продуктивність праці кожного з них збільшилася на $50(+n)$ грош. од. За третій рік в економіку було залучено додатково 1 млн робітників, продуктивність праці яких склала $1050(+n)$ грош. од. продукції. Необхідно розрахувати:

а) об'єм створеного ВВП за роками;

б) приріст ВВП за рахунок інтенсивних та екстенсивних факторів.

(n – номер варіанта).

Вказівки до розв'язання задачі

Для розрахунку об'єму ВВП необхідно використати формулу:

$$ВВП = \Phi \cdot P_{\Phi}, \quad (1.6)$$

де Φ – розмір фактору виробництва (чисельність зайнятих, кількість підприємств тощо);

P_{Φ} – продуктивність фактору виробництва.

Приріст ВВП за другий та третій роки розраховуються за формулою (1.4).

Задача 8

За деякий період в економіці країни X число підприємств збільшилося з $180(+n)$ до $252(+n)$, продуктивність капіталу зросла зі $100(+n)$ до $110(+n)$ грош. од. Необхідно визначити темпи приросту ВВП в економіці.

(n – номер варіанта).

Вказівки до розв'язання задачі

Розмір ВВП у базовий та поточний періоди визначаються за формулою (1.6).

Приріст ВВП визначається як різниця між рівнями ВВП за поточний та базовий періоди, а темпи приросту за формулою (1.4).

Теми рефератів

1. Місце соціально-економічних прогнозів у системі державного регулювання економіки.
2. Суть та призначення економічних і соціальних прогнозів.
3. Сфера застосування методів прогнозування.
4. Принципи соціально-економічного прогнозування.
5. Місце програмування у системі державного регулювання економіки.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 2

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Мета: закріпити теоретичні знання з основ ведення фінансової політики в Україні та здобути практичні навички застосування інструментарію для розв'язання типових задач з розрахунку показників бюджету країни.

Основні питання

1. Фінансово-бюджетне регулювання.
2. Податкове регулювання.
3. Грошово-кредитне регулювання.
4. Державне регулювання ринку цінних паперів.

Ключові поняття

Фінансово-бюджетне регулювання. Фінансова політика держави. Державний бюджет. Основні параметри державного бюджету. Видатки на соціальні потреби. Фіскальна політика. Бюджетні доходи. Податки. Центральний банк. Дефіцит державного бюджету. Банківська, грошова, кредитна система. Облікова ставка. Норми мінімальних резервів. Кількісні обмеження кредиту.

Тестові завдання

1. В Україні бюджетна система складається з...
 - а) державного й місцевих бюджетів, бюджету АР Крим, фінансів підприємств, централізованих державних та інших фондів;
 - б) сукупності підприємств (установ, організацій), що фінансуються з державного й місцевих бюджетів;
 - в) державного бюджету, бюджету АР Крим, місцевих бюджетів;
 - г) доходів і видатків державного й місцевих бюджетів;
 - д) надходжень від сплати фізичними та юридичними особами податків, зборів та інших обов'язкових платежів.
2. Яка з відповідей є помилковою: «Доходи Державного бюджету України формуються за рахунок...»
 - а) дивідендів, які одержані від акцій, що належать державі в акціонерних господарських товариствах;
 - б) частини податку з реклами;

- в) частини акцизного збору;
- г) надходжень від реалізації державного майна, що перебуває у загальнодержавній власності;
- д) орендної плати за оренду майна, що перебуває у загальнодержавній власності.

3. Бюджетні субвенції – це...

- а) особливий вид асигнувань з державного бюджету з метою збалансування доходів і видатків нижчих бюджетів;
- б) допомоги, які здійснює держава з державного бюджету з метою підтримки населення, а також певних видів підприємницької діяльності пріоритетних сфер і галузей економіки;
- в) оборотна касова готівка, що може використовуватися протягом бюджетного року на покриття тимчасових касових розривів;
- г) кошти на фінансування невідкладних витрат, що не могли бути передбаченими під час затвердження державного бюджету;
- д) один з видів державної фінансової допомоги центральним або місцевим органам виконавчої влади, що надається на конкретні цілі.

4. Згідно з бюджетною класифікацією видатки розвитку – це витрати бюджетів на фінансування...

- а) державних послуг, що пов'язані з економічною діяльністю;
- б) суспільних послуг;
- в) державних послуг загального призначення;
- г) інвестиційної та інноваційної діяльності;
- д) мережі підприємств (установ, організацій), яка діє на початок бюджетного року.

5. Відповідно до Закону України «Про бюджетну систему України» бюджетну декларацію (постанову про основні напрями бюджетної політики на наступний рік) розробляє...

- а) Президент України;
- б) Верховна Рада України;
- в) Кабінет Міністрів України;
- г) Міністерство фінансів України;
- д) Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України.

6. До сектора загального державного управління належать...

- а) підприємства, які виробляють товари для продажу їх на ринку за цінами, що відшкодовують витрати виробництва та забезпечують прибуток;
- б) установи, основною функцією яких є фінансове посередництво, що здійснюється на комерційній основі;

в) бюджетні установи, головною функцією яких є перерозподіл доходів і багатства, а також надання неринкових послуг суспільству в цілому та окремим його членам;

г) організації, головна функція яких полягає у наданні неринкових послуг членам цих організацій;

д) домашні господарства.

7. Яка зі статей матеріального балансу (балансу попиту й пропозиції найважливіших видів матеріально-технічних ресурсів) належить до розділу, що характеризує пропозицію?

а) виробниче споживання;

б) невиробниче споживання;

в) виробництво;

г) експорт;

д) перевищення пропозиції над попитом.

8. Державне замовлення – це...

а) потреба країни в продукції (роботах, послугах), що необхідна для виконання державою своїх функцій;

б) договір між державою й виробником;

в) форма закупівлі продукції (робіт, послуг), яка передбачає вибір виробника шляхом оцінювання його пропозицій);

г) засіб задоволення державних потреб у продукції (роботах, послугах);

д) комплект документів, в якому визначено організаційні та правові зобов'язання держави та підприємства.

9. Згідно із Законом України «Про Національний банк України» основною функцією НБУ є...

а) одержання прибутку;

б) банківське регулювання;

в) емісія національної валюти та організація її обігу;

г) забезпечення стабільності банківської системи;

д) забезпечення стабільності грошової одиниці України.

10. До інструментів грошово-кредитного регулювання не належить (не належать)...

а) емісія грошей;

б) податкові ставки;

в) норми обов'язкових резервів;

г) ставки рефінансування;

д) ломбардні процентні ставки.

Практичні завдання

Задача 1

Державні витрати на економіку складають $5000(+10n)$ грош. од., податки поступили в розмірі $7000(+10n)$ грош. од. Трансферти населенню складають $1100(+n \cdot 10)$ грош. од. Державний борг складає $9000(+10n)$ грош. од., за ним держава виплачує щорічно 10 %. Необхідно визначити стан збалансованості державного бюджету.

(n – номер варіанта).

Вказівки до вирішення задачі

Державний бюджет – характеризує баланс доходів та витрат в економіці. Основу доходів складають податки, витрати включають державні витрати на економіку, трансферти, виплату процентів по державному боргу. Стан бюджету характеризує сальдо (різниця між доходами та витратами).

Задача 2

У 2011 році в країні X отримали податки в розмірі $35(+n)$ млн грош. од., митні збори склали $12(+n)$ млн грош. од., неподаткові надходження до бюджету склали $20(+n)$ млн грош. од. У цьому ж році державні закупівлі товарів та послуг склали $38,4(+n)$ млн грош. од., трансферти $14,7(+n)$ млн грош. од., проценти за державним боргом $17,6(+n)$ млн грош. од. Необхідно визначити стан державного бюджету.

(n – номер варіанта).

Вказівки до вирішення задачі

Якщо доходи переважають над витратами, то має місце профіцит бюджету, якщо навпаки – бюджет характеризується дефіцитом.

Задача 3

Державні витрати на ВВП дорівнюють $500(+10n)$ грош. од., податки складають $0,4Y$, трансферти – $0,2Y$. Державний борг країни $1000(+10n)$ грош. од., ставка відсотку за державним боргом 10 % річних. Необхідно визначити сальдо бюджету, якщо в країні створений ВВП у розмірі $2000(+10n)$ грош. од.

(n – номер варіанта).

Задача 4

Державні витрати на ВВП дорівнюють $7000(+100n)$ грош. од., податки складають $0,6Y$, трансферти – $0,25Y$. Державний борг країни $10\,000(+100n)$ грош. од., ставка процента за державним боргом 15 % річних. Необхідно визначити структурний та циклічний дефіцит, якщо в країні створений ВВП у розмірі $20\,000(+100n)$ грош. од., потенційний ВВП складає $25\,000(+100n)$ грош. од.

(n – номер варіанта).

Вказівки до вирішення задачі

Фактичний дефіцит визначається як різниця між надходженнями та витратами бюджету за аналізований період.

Структурний дефіцит відображає стан бюджету в умовах повної зайнятості ресурсів для виробництва ВВП.

Циклічний дефіцит – це різниця між фактичним та структурним бюджетним дефіцитом.

Задача 5

Державний борг країни на початок року склав $200(+n)$ грош. од., ставка процента за державним боргом – 8 % річних. Витрати держави на ВВП за поточний рік – $150(+n)$ грош. од., трансферти – 20 % ВВП. Доходи державного бюджету складають 40 % ВВП. Необхідно визначити державний борг на кінець року, якщо ВВП складає $500(+n)$ грош. од.

(n – номер варіанта).

Вказівки до вирішення задачі

Державний борг на кінець року визначається як сума державного боргу на початок року та бюджетного дефіциту.

Вага боргу визначається як відношення державного боргу на кінець року до ВВП.

Задача 6

Функція податків має вигляд рівняння: $T = 300 + 0,1Y$, трансферти населенню: $Tr = 400 - 0,2(Y - Y^*)$, державні закупівлі складають 400. Потенційний обсяг виробництва $Y^* = 3000(+100n)$ грош. од. Що відбудеться з державним боргом, якщо фактичний обсяг національного виробництва відповідає потенційному?

(n – номер варіанта).

Задача 7

Споживання визначається формулою $C = 0,75Y + 400$. Яким буде податковий мультиплікатор?

Вказівки до вирішення задачі

Податковий мультиплікатор визначається за формулою:

$$M = \frac{MPC}{(1 - MPC)}, \quad (2.1)$$

де MPC – гранична схильність до споживання (за рівнянням споживання використовується коефіцієнт b).

Задача 8

Споживання задано функцією $C = 0,75 Y_V + 300$, державні закупівлі 200 тис. грош. од., податки складають $0,4 Y$, інвестиції дорівнюють

600(+n) тис. грош. од. Необхідно визначити національний дохід, споживання, податкові платежі, податковий мультиплікатор.

(n – номер варіанта).

Вказівки до вирішення задачі

Національний дохід визначається за формулою:

$$Y = C + I + G, \quad (2.2)$$

де C – споживання, причому $Y_V = Y - T$ (T – податки);

I – інвестиції;

G – державні закупівлі.

Податковий мультиплікатор в умовах пропорційного оподаткування розраховується за формулою:

$$M = \frac{MPC}{(1 - MPC) \cdot (1 - T)}, \quad (2.3)$$

Задача 9

На основі даних таблиці необхідно визначити, яке оподаткування в даному випадку діє (пропорційне, прогресивне, регресивне). Необхідно розрахувати податковий мультиплікатор, якщо споживається 80 % доходу.

(n – номер варіанта).

Таблиця 2.1 – Вихідні дані

Дохід (тис. грош. од.)	Податок (тис. грош. од.)
0	0
100(·n)	30(·n)
200(·n)	60(·n)
300(·n)	90(·n)
400(·n)	120(·n)
500(·n)	150(·n)

Задача 10

У країні створений ВВП у розмірі 150(+n) тис. грош. од. Потенційний ВВП дорівнює 180(+n) тис. грош. од. На скільки необхідно збільшити державні видатки, щоб досягнути потенційного обсягу національного виробництва, якщо гранична схильність до споживання складає 0,75?

(n – номер варіанта).

Задача 11

У базовому році в економіці державні видатки склали $1000(+10n)$ грош. од. У поточному році держава оголосила про підвищення їх до $1100(+10n)$ грош. од. Гранична схильність до споживання складає $0,75$. Яким буде ВВП, якщо в базовому році він склав $8000(+10n)$ грош. од.

(n – номер варіанта).

Задача 12

У базовому році в економіці державні видатки склали $1200(+10n)$ грош. од. У поточному році держава оголосила про зниження їх на $200(+10n)$ грош. од. Гранична схильність до споживання складає $0,75$. Необхідно визначити ВВП поточного року, якщо в базовому він склав $5000(+10n)$ грош. од. і в країні використовується система пропорційного оподаткування.

(n – номер варіанта).

Задача 13

Споживання визначається функцією $C = 0,8Y$. Інвестиції складають $200(+n)$ тис. грош. од. Державні видатки складають $100(+n)$ тис. грош. од. Як зміниться ВВП, якщо держава впровадить податок в розмірі 20% з будь-якого доходу?

(n – номер варіанта).

Задача 14

Як потрібно збільшити державні видатки, щоб ВВП зріс з 50 до 100 млрд грош. од, якщо $MPC = 0,75$?

Задача 15

У країні державні видатки постійні й складають $36(+n)$ млн грош. од., величина інвестицій складає $60(+n)$ млн грош. од. Споживчі видатки залежать від обсягу ВВП наступним чином (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Залежність споживання від ВВП

ВВП	260	300	340	380	420	460	500	540	580	620
Споживчі витрати	224	252	280	308	336	364	392	420	448	276

Необхідно визначити обсяг рівноважного ВВП. Як він зміниться, якщо державні видатки зменшаться в 3 рази?

(n – номер варіанта).

Теми рефератів

1. Податки як інструмент державного регулювання економіки.
2. Ринок цінних паперів, принципи функціонування та об'єктивна необхідність державного регулювання.
3. Основні моделі регулювання державного ринку цінних паперів.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 3

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета: закріпити теоретичні знання з методології ведення зовнішньоекономічної політики та здобути практичні навички з визначення основних показників, що характеризують становище країни на світових ринках.

Основні питання

1. Основи зовнішньоекономічної діяльності.
2. Регулювання торговельної діяльності.
3. Іноземне інвестування і його регулювання.
4. Роль держави у залученні іноземних кредитів.

Ключові поняття

Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД). Зовнішньоекономічна політика держави. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Об'єкти регулювання ЗЕД. Суб'єкти регулювання ЗЕД. Міжнародні режими. Механізм державного регулювання ЗЕД. Мито. Митні тарифи. Валютне регулювання. Нетарифне регулювання. Протекціонізм. Фритредерство. Активний протекціонізм. Конкурентні переваги. Антидемпінгові заходи. Платіжний баланс. Сальдо платіжного балансу. Торговельний баланс. Поточний платіжний баланс. Золотовалютні резерви. Спеціальні права запозичення. Валютна інтервенція.

Тестові питання

1. Режим найбільшого сприяння для іноземних суб'єктів ЗЕД на території України означає, що вони...
 - а) зобов'язані додержуватися норм міжнародного права;
 - б) зобов'язані додержуватися норм національного законодавства;
 - в) мають обсяг прав та обов'язків не менший, ніж вітчизняні підприємці;
 - г) мають такі самі права, преференції та пільги, якими користуються підприємці будь-якої іншої країни, котрій наданий такий режим;
 - д) мають враховувати у своїй діяльності цілі та пріоритети розвитку національної економіки.

2. Сутність політики вільної торгівлі полягає у...
- а) захисті внутрішнього ринку від іноземної конкуренції;
 - б) відкритості економіки з одночасним застосуванням заходів щодо захисту внутрішнього ринку;
 - в) демонополізації зовнішньої торгівлі;
 - г) відкритості економіки для експорту та імпорту товарів;
 - д) вступі країни до Всесвітньої організації торгівлі.
3. До тарифних інструментів державного регулювання зовнішньої торгівлі належить (належать)...
- а) застосування індикативних цін;
 - б) мито;
 - в) установлення мінімальної митної вартості;
 - г) пільгове оподаткування;
 - д) надання субсидій виробникам експортних товарів.
4. Адвалорні митні ставки встановлюються у...
- а) грошовій формі;
 - б) процентах до ціни;
 - в) грошовій формі та у процентах одночасно;
 - г) відповіді а, б, в – правильні;
 - д) відповіді а, б, в – помилкові.
5. Бюджетні кошти можуть бути інвестовані за кордон на підставі рішення...
- а) Президента України;
 - б) Верховної Ради України;
 - в) Кабінету Міністрів України;
 - г) Міністерства економіки;
 - д) Міністерства фінансів.
6. Для отримання статусу підприємства з іноземними інвестиціями в статутному фонді частка таких інвестицій має становити не менше...
- а) 10 %;
 - б) 30 %;
 - в) 50 %;
 - г) 70 %;
 - д) 90 %.
7. Гарантом іноземних кредитів, що отримані за міжнародними угодами, від імені держави виступає...
- а) Президент України;
 - б) Верховна Рада України;
 - в) Кабінет Міністрів України;
 - г) Міністерство економіки;
 - д) Міністерство фінансів.

Практичні завдання

Задача 1

У країні А вартість 1 кг деякого товару 500 луїдорів, а в країні Б – 1500 песо. Необхідно визначити, виходячи з паритету купівельної спроможності, валютний курс луїдора.

Задача 2

У республіці А вартість 1 троїцької унції золота 2000 реалів, а в республіці Б – 5000 лір. Необхідно визначити валютний курс ліри.

Задача 3

Рівень цін у країні А зріс з 2006 до 2012 року в 1,2 рази, в країні В – в 1,8 рази. Валютний курс ліри (валюти країни А) по відношенню до реалу (валюти країни В) у 2006 році склав: 1 ліра = 1000 реалів. Яким має бути валютний курс ліри в 2011 році, згідно теорії паритету купівельної спроможності?

Задача 4

Номінальний курс рубля по відношенню до долара у квітні 1999 року змінився з 4749 до 5025 рубля за долар. У цей місяць ціни зросли в США на 0,4 %, а в Росії на 8,5 %. Визначте, як змінився номінальний та реальний курс рубля.

Вказівки до вирішення задачі

Зміна номінального курсу рубля визначається як відношення курсу рубля на кінець місяця до курсу на початок розрахункового періоду.

Реальний курс визначається за формулою:

$$K_{реал} = \frac{K_n \cdot I_2}{I_1}, \quad (3.1)$$

де $K_{реал}$ – реальний курс рубля на кінець періоду;

K_n – номінальний курс рубля на кінець періоду;

I_2 – індекс цін у США;

I_1 – індекс цін у Росії.

Після чого співставляються реальні курси рубля на кінець та початок місяця, як: $\frac{K_{р.к.н.} - K_{р.н.н.}}{K_{р.к.н.}} \cdot 100\%$, де $K_{р.н.н.}$ та $K_{р.к.н.}$ – валютні курси

рубля на початок та кінець звітного періоду відповідно.

Другим способом виявлення зміни реального валютного курсу є розрахунок динаміки реального курсу через співвідношення цін двох країн.

Задача 5

У 2012 році в республіці А індекс цін склав 200 % у порівнянні 2009 з 2006 роком. У республіці Б – 100 %. Рівноважний обмінний курс склав 3 песо (країна А) = 1 реал (країна Б). Необхідно визначити обмінний курс у 2012 році.

Задача 6

У країні Х в якості грошової одиниці використовується су, а в країні У – песо. Валютний курс: 1 су = 3 песо. Необхідно визначити вартість товару в країні У, якщо в країні Х він коштує 600 су.

Задача 7

У країні А темп інфляції склав 20 % у рік, у країні В – 15 % у рік. Яким буде курс валюти країни А, якщо на початок року він становив 1 грош. од. країни В = 5 грош. од. країни А?

Вказівки до вирішення задачі

Зміна курсу національної валюти розраховується як різниця між рівнями інфляції в країнах.

Теми рефератів

1. Координація діяльності у сфері міждержавних зв'язків.
2. Декларування майна, яке переміщується через державний кордон.
3. Страхування зовнішньоекономічної діяльності.
4. Державне регулювання валютних операцій.
5. Сутність, завдання й форми державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
6. Державне регулювання експортно-імпортних операцій.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 4 ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦІН ТА ІНФЛЯЦІЇ

Мета: закріпити теоретичні знання з методології ведення цінової політики, проаналізувати необхідність і методи державного регулювання цін та визначити пріоритетні напрямки впровадження антиінфляційної політики в Україні.

Основні питання

1. Необхідність і методи державного регулювання цін.
2. Антиінфляційна політика.

Ключові поняття

Ціна. Види цін. Ринкове ціноутворення. Адміністративне встановлення цін. Цінове регулювання. Методи цінового регулювання. Інфляція. Дефляція. Рефляція. Дезінфляція. Антиінфляційне регулювання. Адаптаційне регулювання цін. «Шокова терапія».

Тестові питання

1. До прямих методів державного регулювання цін належить...
 - а) «заморожування» (блокування) цін;
 - б) введення граничних нормативів рентабельності;
 - в) диференціація ставок товарних податків;
 - г) зміна ставок ввізного мита;
 - д) пільгове оподаткування та кредитування.
2. Регулювання цін через введення граничних рівнів рентабельності стимулює збільшення в її складі...
 - а) валового прибутку;
 - б) чистого прибутку;
 - в) величини витрат;
 - г) розмірів непрямих податків;
 - д) розмірів прямих податків.
3. При декларуванні цін обмежується (обмежуються)...
 - а) рівень самої ціни;
 - б) розмір заробітної плати;
 - в) норма прибутку в ціні;
 - г) величина витрат;
 - д) амортизаційні відрахування.

4. Установлення тарифів на теплову енергію для потреб населення належить до компетенції...

- а) Кабінету Міністрів України;
- б) Міністерства економіки ;
- в) Міністерства фінансів України;
- г) Міністерства палива та енергетики України;
- д) місцевих рад і державних адміністрацій.

5. До факторів інфляції витрат належать (дві правильні відповіді)...

- а) зростання цін на ресурси;
- б) підвищення заробітної плати;
- в) дефіцит бюджету;
- г) збільшення безробіття;
- д) підвищення ставок оподаткування.

6. Дефляційна політика здійснює свій антиінфляційний вплив через регулювання...

- а) попиту;
- б) пропозиції;
- в) ставок оподаткування;
- г) інвестицій;
- д) витрат.

7. Адаптаційна політика здійснюється через...

- а) вільне ціноутворення;
- б) індексацію доходів;
- в) фіксацію цін;
- г) обмеження заробітної плати;
- д) збільшення податків на заробітну плату.

Теми рефератів

1. Види цін та їх регулювання в змішаній економіці.
2. Антиінфляційне й цінове регулювання економіки.
3. Світовий досвід антиінфляційного регулювання.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 5

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Мета: закріпити теоретичні знання з методів ведення соціальної політики та закріпити практичні навички з розрахунку основних показників, що характеризують стан ринку праці й зайнятості в Україні.

Основні питання

1. Сутність і мета соціальної політики.
2. Основні завдання й показники соціальної політики.
3. Реальні доходи населення та їх регулювання.
4. Регулювання обсягу споживання матеріальних благ і послуг.
5. Державне регулювання оплати праці.
6. Регулювання ринку праці й зайнятості населення.

Ключові поняття

Соціальна політика. Принципи соціальної політики. Завдання соціальної політики. Соціальні амортизатори. Регулювання ринку праці. Стимулювання попиту на робочу силу. Перерозподіл доходів. Соціальні стандарти. Мінімальна зарплата. Рівень життя населення. Індекс людського розвитку. Якість життя. Прожитковий мінімум. Мінімальний споживчий бюджет. Споживчий кошик. Межа малозабезпеченості. Соціальне страхування. Соціальний захист населення. Соціальна інфраструктура.

Тестові питання

1. Яке із тверджень є помилковим: «Головними важелями соціальної політики в Україні мають бути...»
 - а) адресна підтримка соціально незахищених верств населення;
 - б) зміцнення позицій прошарку людей з високим рівнем доходів;
 - в) пенсійна реформа;
 - г) забезпечення випереджального зростання вартості робочої сили;
 - д) активна демографічна політика.
2. Обсяг реальних доходів населення залежить від таких двох факторів...
 - а) чисельності населення;
 - б) розміру заробітної плати;

- в) динаміки ВВП;
- г) динаміки цін на споживчі товари;
- д) обсягу номінальних доходів населення.

3. Яке із тверджень є помилковим: «Державне регулювання оплати праці здійснюється через...»

- а) установлення мінімальної заробітної плати;
- б) установлення мінімальних ставок компенсаційних доплат за роботу в несприятливих, шкідливих та небезпечних умовах;
- в) установлення прогресивно-пропорційної форми оподаткування доходів громадян;
- г) установлення розмірів посадових окладів керівникам державних підприємств;
- д) гарантію оплати жінкам декретної відпустки та відпустки для догляду за дітьми до трьох років.

4. Мінімальний нормативний споживчий кошик – це...

- а) вартість збалансованого набору товарів і послуг, споживання яких забезпечує мінімальні потреби людини на рік (місяць);
- б) частка сімейного бюджету, яка витрачається на купівлю продуктів харчування;
- в) збалансований набір товарів і послуг, споживання яких забезпечує мінімальні потреби людини на рік (місяць);
- г) енергетична цінність товарів, споживання яких дає змогу відшкодувати людині витрачену енергію;
- д) норматив витрат державного бюджету на соціальні цілі.

5. Яка зі статей балансу грошових доходів і витрат населення належить до дохідної частини?

- а) витрати населення на придбання іноземної валюти;
- б) перевищення доходів над витратами;
- в) приріст заощаджень у вкладах;
- г) пенсії, стипендії, грошові допомоги;
- д) придбання цінних паперів.

6. Яке з тверджень є недостатньо повним: «відповідно до Закону України «Про зайнятість населення»...

- а) зайнятість – це діяльність громадян щодо задоволення їхніх особистих і суспільних потреб, яка дає їм дохід;
- б) безробітними вважаються громадяни, які не мають роботи;
- в) громадяни, які звертаються до державної служби зайнятості населення з питань зайнятості, мають право на безкоштовну профорієнтацію, консультацію, перепідготовку, отримання відповідної інформації з метою працевлаштування;
- г) в Україні ведеться статистична звітність, яка має відображати стан

ринку праці й зайнятості населення;

д) послуги щодо забезпечення зайнятості населення надаються державною службою зайнятості безкоштовно.

7. Природне безробіття – це наявність...

- а) фрикційного безробіття;
- б) структурного безробіття;
- в) циклічного безробіття;
- г) фрикційного та структурного безробіття;
- д) фрикційного та циклічного безробіття.

8. Які організаційні заходи щодо регулювання зайнятості населення належать до пасивних?

- а) грошові допомоги для відшкодування безробітним утрати доходів;
- б) створення нових робочих місць;
- в) професійна орієнтація населення;
- г) надання допомоги громадянам у разі трудової міграції;
- д) організація громадських робіт.

9. Яка зі статей балансу ринку праці належить до розділу, що характеризує попит на робочу силу?

- а) наявність вакантних робочих місць;
- б) звільнені з причин плинності кадрів;
- в) зайняті у домашньому господарстві;
- г) випускники навчальних закладів;
- д) чисельність безробітних на початок року.

10. Працездатний вік в Україні – це вік...

- а) від 16 до 60 років включно;
- б) від 18 до 60 років включно;
- в) від 16 до 60 років включно – для чоловіків; від 16 до 55 років включно – для жінок;
- г) від 18 до 60 років включно – для чоловіків; від 18 до 55 років включно – для жінок;
- д) відповіді а, б, в, г – помилкові.

Практичні завдання

Задача 1

Чисельність населення країни складає $10\,000(+100n)$ тис. чол. На державній службі, в армії, у структурах управління знаходиться 3 % населення. Діти та люди похилого віку складають 10 % населення, підприємці, люди вільних професій тощо – 4 %. На державних підприємствах й організаціях зайнято 20 %, у приватних структурах – 53 % населення. Необхідно визначити, скільки безробітних в країні.

(n – номер варіанта).

Задача 2

Все населення країни складає $300(+n)$ млн чол., із них:

– $80(+n)$ млн – пенсіонери, інваліди, діти, учні, солдати, владні органи;

– $20(+n)$ млн чол. не бажають працювати взагалі при даному рівні заробітної плати.

Наймана робоча сила складає 188 млн чол.

Необхідно визначити рівень безробіття в країні.

(n – номер варіанта).

Задача 3

У країні працездатне населення, що орієнтоване на ринок праці складає $100(+n)$ млн чол. До червня ситуація в економіці була сприятливою. Випускався потенційний обсяг ВВП, та на ринку праці існувала повна зайнятість (природне безробіття – 6 %), при якому 10 % зайнятих звільнялося, а 15 % безробітних знаходили роботу. Після цього розпочалася криза, в результаті якої звільняти почали на 5 % більше, а знаходити роботу на 3 % менше. Необхідно визначити кількість безробітних і зайнятих в економіці країни до настання кризи та після неї в червні місяці.

Задача 4

Агрегована виробнича функція в країні має вигляд: $Y = 8K^{1/2}L^{1/2}$, обсяг використаного капіталу $10\,000(+100n)$ грош. од. Необхідно визначити кількість зайнятих в економіці, якщо ставка реальної заробітної плати дорівнює $20(+n)$ грош. од.

(n – номер варіанта).

Вказівки до вирішення задачі

У даному випадку розглядається неокласична концепція попиту на працю, оскільки відома реальна ставка заробітної плати. Для визначення попиту на працю, необхідно граничний продукт праці прирівняти до ставки реальної заробітної плати:

$$\frac{\partial Y}{\partial L} = W, \quad (5.1)$$

звідки виражається та знаходиться кількість зайнятих в економіці.

Задача 5

Підприємству потрібні працівники. Попит на працю описується функцією: $Ld = 10 - 0,2W$, де Ld – попит на працю, W – номінальна заробітна плата.

Прийшло 6 резюме кандидатів на місце. Один готовий працювати за зарплату не менш 40 грош. од., двоє – не менше 25 грош. од., двоє – не

менше 20 грош. од. й один – не менш 15 грош. од. Скільки працівників буде прийнято на роботу та який буде рівень заробітної плати? (Вирішити задачу графічно).

Задача 6

Економічно активне населення країни складає $200(+n)$ млн чол. Рівень фактичного безробіття складає 10 % при природній нормі 6 %. Необхідно визначити кон'юнктурне безробіття в країні.

(n – номер варіанта).

Вказівки до вирішення задачі.

Рівень кон'юнктурного безробіття визначається за формулою:

$$U_{кон} = \frac{K_{безроб}}{K_{ек. акт}} \cdot 100\% - U_{пр}, \quad (5.2)$$

де $K_{безроб}$ – фактична кількість безробітних;

$K_{ек. акт}$ – економічно активне населення країни;

$U_{пр}$ – рівень природного безробіття.

Задача 7

Грошова маса в економіці зростає з $780(+n)$ до $940(+n)$ млрд. грош. од., а ВНП за цей же період – на 10 %. Швидкість обертання грошей не змінилася. Необхідно визначити як змінився рівень цін в економіці.

(n – номер варіанта).

Вказівки до вирішення задачі

Використаємо кількісне рівняння обміну:

$$M \cdot v = P \cdot \text{ВНП}, \quad (5.3)$$

де M – грошова маса;

P – рівень цін.

Необхідно знайти приріст грошової маси та прирівняти його до правої частини рівняння, внаслідок чого можна виразити та знайти P .

Задача 8

На підставі даних таблиці 5.1 необхідно визначити відхилення фактичного ВНП від потенційного (по рокам), якщо коефіцієнт Оукена дорівнює 3, а безробіття в третій рік було на рівні природної норми.

Таблиця 5.1 – Рівень безробіття за роками

Рік	Рівень безробіття
1	6,0
2	6,5
3	7,0
4	8,0
5	8,3

Вказівки до вирішення задачі

Для визначення відхилення ВВП фактичного від потенційного, необхідно помножити коефіцієнт Оукена на рівень кон'юнктурного безробіття.

Задача 9

Природний рівень безробіття 6 %, фактичний – 9 %. Необхідно розрахувати потенційний ВВП, якщо в даному році фактичний ВВП склав $1500(+10n)$ млн грош. од., коефіцієнт Оукена дорівнює 3.

Задача 10

Необхідно визначити фактичний ВВП країни А, якщо потенційний ВВП дорівнює $5000(+10n)$ млрд грош. од., природна норма безробіття складає 8 % при фактичному рівні 12 %, коефіцієнт Оукена 3,5.

Задача 11

Уряд протягом 5 років проводить антиінфляційну політику. Необхідно визначити втрати ВВП, якщо крива Філіпса має вигляд: $n_t = n_{t-1} - 0,6 \cdot (U - U^*)$, а коефіцієнт Оукена дорівнює 3 (n_t, n_{t-1} – темпи інфляції періодів t і $t - 1$ відповідно; U і U^* – фактичний і природний рівні безробіття відповідно).

Таблиця 5.2 – Вихідні дані

Рік	Рівень безробіття, U , %	Кон'юнктурне безробіття	Темпи інфляції (%)
1	5,5	0	20
2	7,5		
3	8,5		
4	9,5		
5	10,0		

Вказівки до вирішення задачі

Рівень кон'юнктурного безробіття визначається як різниця між рівнем фактичного безробіття та природною нормою.

Щоб визначити темпи інфляції необхідно підставити знайдені дані в формулу Філіпса.

Задача 12

У таблиці 5.3 наведено дані безробіття за 3 роки. Необхідно визначити, як змінювалася інфляція, якщо крива Філіпса має вигляд: $n_t = n_{t-1} - 0,5 \cdot (U - U^*)$ та за перший рік інфляція склала 15 %. Природний рівень безробіття 7 %.

Таблиця 5.3 – Рівень фактичного безробіття

Рік	Рівень фактичного безробіття (%)
1	9
2	11
3	14

Теми рефератів

1. Сутність і мета соціальної політики.
2. Основні завдання та показники соціальної політики.
3. Реальні доходи населення та їх регулювання.
4. Регулювання обсягу споживання матеріальних благ і послуг.
5. Державне регулювання рівня життя та соціального захисту населення.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 6

СУСПІЛЬНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ ЯК ОБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Мета: закріпити теоретичні знання з методів державного регулювання суспільного сектора економіки України та закріпити практичні навички з оцінки ефективності суспільного виробництва.

Основні питання

1. Регулювання суспільного сектора економіки.
2. Кошториси бюджетних установ.
3. Державні закупівлі як засіб задоволення державних потреб.
4. Механізм державних закупівель.

Ключові поняття

Суспільні блага. Негативні й позитивні зовнішні ефекти (екстерналії). Суспільний сектор економіки. Бюджетна система. Державне замовлення. Державні закупівлі.

Тестові питання

1. Яке з тверджень є помилковим?
 - а) кількість областей в Україні – 26;
 - б) містами загальнодержавного підпорядкування в Україні є Київ і Севастополь;
 - в) об'єктами державної регіональної економічної політики є територіальні утворення, в межах яких здійснюються державне управління та місцеве самоврядування;
 - г) проект програми економічного й соціального розвитку області розробляється облдержадміністрацією;
 - д) затвердження місцевого бюджету – одна із функцій місцевих рад.
2. Органом місцевого самоврядування в Україні є...
 - а) Комітет Верховної Ради України з питань державного будівництва, місцевого самоврядування й діяльності рад;
 - б) Управління регіональної економічної політики Міністерства економіки України;
 - в) місцева рада;
 - г) місцева державна адміністрація;
 - д) управління економіки місцевої державної адміністрації.

3. Яка з відповідей є правильною: «В АР Крим, областях, районах і містах України розробляються прогнози та програми економічного й соціального розвитку на (відповідно)...»

- а) довгостроковий та середньостроковий періоди;
- б) середньостроковий та довгостроковий періоди;
- в) довгостроковий та короткостроковий періоди;
- г) короткостроковий та середньостроковий періоди;
- д) середньостроковий та короткостроковий періоди.

4. Дотація вирівнювання – це...

а) кошти, які безоплатно й безповоротно передаються з одного бюджету до іншого;

б) гарантований державою рівень фінансового забезпечення повноважень регіональних органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

в) доходи бюджету та кошти, що залучені в результаті взяття боргових зобов'язань регіональними органами державної влади та органами місцевого самоврядування;

г) міжбюджетний трансферт на вирівнювання дохідної спроможності бюджету, який його отримує;

д) норматив відрахувань від загальнодержавних податків і зборів до місцевих бюджетів.

5. До місцевих податків і зборів в Україні належать (2 відповіді)...

- а) акцизний збір;
- б) курортний збір;
- в) податок на прибуток;
- г) готельний збір;
- д) податок на додану вартість.

6. Запровадження місцевих податків і зборів належить до компетенції...

- а) Верховної Ради України;
- б) Кабінету Міністрів України;
- в) Міністерства фінансів України;
- г) місцевої ради;
- д) місцевої державної адміністрації.

7. Нормативи відрахувань від загальнодержавних податків і зборів до місцевих бюджетів затверджує...

- а) Верховна Рада України;
- б) Кабінет Міністрів України;
- в) Міністерство фінансів України;
- г) місцева рада;
- д) місцева державна адміністрація.

Практичні завдання

Під *ефективністю* зазвичай розуміють відношення результату виробництва до витрат на його здобуття.

Ресурси – це авансовані витрати, що складаються з середнього обсягу основних фондів $\Phi_{осн}$, оборотних коштів $\Phi_{об}$ і робочої сили PT .

Поточні витрати – це спожиті в процесі виробництва ресурси (сума нарахованої амортизації основних фондів – A , вартість спожитих на виробництво сировини, матеріалів, палива тощо – M , сума фактично нарахованої заробітної плати – OT).

Економічний ефект – це результат господарської діяльності, її продукція. Співвідношення ефекту й витрат на його досягнення називається ефективністю E .

Ефективність суспільного виробництва розраховується за наступними формулами:

– по відношенню до ресурсів:

$$E_p = \frac{НД}{\Phi_{осн} + \Phi_{об} + PT}; \quad (6.1)$$

– по відношенню до поточних витрат:

$$E_z = \frac{НД}{A + OT_{об} + M}, \quad (6.2)$$

де $НД$ – об'єм національного доходу, або чистої продукції.

Ефективність суспільного виробництва може бути збільшена за рахунок економії ресурсів і поточних витрат.

Відносна економія окремих видів витрат виробництва розраховується наступним чином:

– основних виробничих фондів: $A_1 - A_0 I_{НД}$;

– оборотних фондів (засобів): $M_1 - M_0 I_{НД}$;

– ресурсів (витрат праці): $PT_1 - PT_0 I_{НД}$, де $I_{НД}$ – індекс виробничого національного доходу.

Результати розрахунку знаком «–» відображають відносну економію, а знаком «+» – перевитрати.

При аналізі динаміки ефективності та її зміни під впливом окремих чинників можна використовувати систему факторних індексів.

Індекс середньої ефективності розраховується за формулою:

$$I_{E_p} = \frac{\overline{E_1}}{\overline{E_0}} = \frac{НД_1}{\Phi_{осн_1} + \Phi_{об_1} + PT_1} \Big/ \frac{НД_0}{\Phi_{осн_0} + \Phi_{об_0} + PT_0}, \quad (6.3)$$

Абсолютний приріст ефективності розраховується наступним чином:

$$\Delta E = \overline{E_1} - \overline{E_0}, \quad (6.4)$$

Вплив окремих чинників на динаміку середнього рівня ефективності визначається за допомогою двох індексів:

– індексу динаміки об'єму національного доходу:

$$I_E^{НД} = \frac{НД_1}{\Phi_{осн_1} + \Phi_{об_1} + PT_1} \Big/ \frac{НД_0}{\Phi_{осн_1} + \Phi_{об_1} + PT_1}, \quad (6.5)$$

при чому, віднявши від першого співвідношення друге, отримаємо абсолютну зміну економічної ефективності під впливом динаміки національного доходу;

– індексу об'єму ресурсів:

$$I_E^P = \frac{НД_1}{\Phi_{осн_1} + \Phi_{об_1} + PT_1} \Big/ \frac{НД_0}{\Phi_{осн_1} + \Phi_{об_1} + PT_0}, \quad (6.6)$$

Аналогічно розраховується абсолютний приріст економічної ефективності за рахунок зміни ресурсів.

Показник економічної ефективності – середня величина. Загальна середня ефективність по країні залежить від рівня ефективності окремих галузей виробництва і питомої ваги кожної галузі (витрат) у загальному вкладі в ефективність. Для такого факторного аналізу використовують систему взаємозв'язаних індексів:

– індекс середньої ефективності змінного складу:

$$I_E^{з.с.} = \frac{\sum E_1 d_1}{\sum E_0 d_0}, \quad (6.7)$$

де d – доля сукупних витрат окремих галузей в загальному об'ємі;

– індекс ефективності фіксованого складу:

$$I_E^{f.c.} = \frac{\sum E_1 d_1}{\sum E_0 d_1}, \quad (6.8)$$

– індекс впливу на середню ефективність зміни структури галузей (витрат):

$$I_E^{cmp.c.} = \frac{\sum E_0 d_1}{\sum E_0 d_0}, \quad (6.9)$$

Абсолютний розмір приросту ефективності розраховується як різниця чисельника й знаменника кожного індексу.

Взаємозв'язок індексів і абсолютних приростів можна записати наступним чином.

$$I_E^{n.c.} = I_E^{f.c.} \cdot I_E^{cmp.c.}, \quad (6.10)$$

$$\Delta E = \Delta E_e + \Delta' E_d \quad (6.11)$$

Задача 1

Вихідні дані, що характеризують стан економіки у звітному та базисному періодах представлено в таблиці 6.1.

(n – номер варіанта).

Таблиця 6.1 – Вихідні дані

Показник	Період	
	базисний	звітний
Виробничий національний дохід у фактичних цінах	156(+ n)	264(+ n)
Середньорічна вартість основних виробничих фондів	212(+ n)	334(+ n)
Середньорічна вартість оборотних коштів	81(+ n)	132(+ n)
Ресурси праці сфери матеріального виробництва	51(+ n)	84(+ n)

Необхідно розрахувати:

- загальні показники ефективності суспільного виробництва;
- динаміку ефективності;
- часткові показники ефективності;
- відносну економію окремих видів ресурсів;
- абсолютний розмір приросту національного доходу по чинниках.

Розв'язання

Загальні показники ефективності:

$$- \text{ у базисному періоді: } E_0 = \frac{156}{212+81+51} = \frac{156}{344} = 0,453 \text{ грош. од.}$$

$$- \text{ у звітному періоді: } E_1 = \frac{264}{334+132+84} = \frac{264}{550} = 0,48 \text{ грош. од.}$$

Динаміка ефективності розраховується як відношення показників ефективності звітного та базисного періодів:

$$T_p = \frac{E_1}{E_0} = \frac{0,48}{0,453} = 1,06 \text{ або } 106 \%$$

Часткові показники ефективності основних фондів:

$$- \text{ базисний період: } 156/212 = 0,74;$$

$$- \text{ звітний період: } 264/334 = 0,79.$$

Часткові показники ефективності нормованих оборотних коштів:

$$- \text{ базисний період } 156/81 = 1,93;$$

$$- \text{ звітний період } 264/132 = 2,0.$$

Часткові показники ефективності трудових ресурсів:

$$- \text{ базисний період: } 156/51 = 3,06;$$

$$- \text{ звітний період: } 264/84 = 3,14.$$

Відносна економія:

- основних фондів:

$$334 - 212 \cdot \frac{264}{156} = 334 - 358 = -24 \text{ млн грош. од.};$$

- нормованих оборотних коштів:

$$132 - 81 \cdot \frac{264}{156} = 132 - 137 = -5 \text{ млн грош. од.};$$

- трудових ресурсів:

$$84 - 51 \cdot \frac{264}{156} = 84 - 86 = -2 \text{ млн грош. од.}$$

Абсолютний приріст національного доходу:

$$264 - 156 = 108 \text{ млн грош. од.}$$

У тому числі за рахунок підвищення ефективності суспільного виробництва й динаміки виробничих ресурсів і ресурсів праці:

$$(0,48 - 0,453) \cdot 550 = 15 \text{ млн грош. од.};$$

$$(550 - 334) \cdot 0,453 = 93 \text{ млн грош. од.}$$

У цілому: $15 + 93 = 108$ млн грош. од.

Задача 2

Розрахувати індекси змінного, постійного складів, структурних змін і середнього рівня ефективності виробництва за даними таблиці 6.2.

(n – номер варіанта).

Таблиця 6.2 – Вихідні дані для розрахунків

Галузь	Обсяг виробництва продукції за період, млн грош. од.		Об'єм виробничих ресурсів за період, млн грош. од.	
	базисний	звітний	базисний P_0	звітний P_1
А	$600(+10n)$	$700(+10n)$	$550(+10n)$	$560(+10n)$
Б	$800(+10n)$	$1000(+10n)$	$700(+10n)$	$850(+10n)$
Всього	1400	1700	1250	1410

Розв'язання

Питома вага ресурсів галузі А:

– в базисному періоді $550/1250 = 0,44$;

– у звітному періоді $560/1410 = 0,397$;

Питома вага ресурсів галузі Б:

– в базисному періоді $700/1250 = 0,56$;

– у звітному періоді $850/1410 = 0,603$.

Рівень ефективності роботи галузі А:

– в базисному періоді: $600/550 = 1,091$;

– у звітному періоді: $700/560 = 1,25$;

Рівень ефективності роботи галузі Б:

– в базисному періоді: $800/700 = 1,143$;

– у звітному періоді: $1000/850 = 1,176$.

Індекс ефективності змінного складу:

$$I_E^{з.с.} = \frac{\sum \mathcal{E}_1 d_1}{\sum \mathcal{E}_0 d_0} = \frac{1,25 \cdot 0,397 + 1,176 \cdot 0,603}{1,091 \cdot 0,44 + 1,143 \cdot 0,56} = \frac{1,205}{1,120} = 1,076, \text{ або } 107,6 \%$$

Індекс ефективності фіксованого складу:

$$I_E^{ф.с.} = \frac{\sum \mathcal{E}_1 d_1}{\sum \mathcal{E}_0 d_1} = \frac{125}{1,091 \cdot 0,397 + 1,143 \cdot 0,603} = \frac{1,205}{1,120} = 1,074, \text{ або } 107,4 \%$$

Індекс ефективності структурних зрушень:

$$I_E^{стр.с.} = \frac{\sum \mathcal{E}_0 d_1}{\sum \mathcal{E}_0 d_0} = \frac{1,122}{1,120} = 1,002, \text{ або } 100,2 \%$$

Абсолютна зміни середнього рівня ефективності:

$$\sum E_1 d_1 - \sum E_0 d_0 = 1,205 - 1,12 = 0,085.$$

За рахунок зміни ефективності окремих галузей:

$$\sum E_1 d_1 - \sum E_0 d_1 = 1,205 - 1,122 = 0,083.$$

За рахунок зміни структури галузей:

$$\sum E_0 d_1 - \sum E_0 d_0 = 1,122 - 1,12 = 0,002.$$

Абсолютний приріст обсягу виробництва склав:

$$1700 - 1400 = 300 \text{ млн грош. од.,}$$

у тому числі за рахунок:

– підвищення ефективності виробництва:

$$(E_1 - E_0) \cdot P_1 = (1,221 - 1,12) \cdot 1410 = 121 \text{ млн грош. од.}$$

– зміни динаміки об'єму виробничих ресурсів:

$$(P_1 - P_0) \cdot E_0 = (1410 - 1250) \cdot 1,12 = 179 \text{ млн грош. од.}$$

Задача 3

Розрахувати індекс ефективності суспільного виробництва, якщо в звітному періоді, у порівнянні з базисним витрати праці збільшилися на 10 (+n) %, продуктивність праці – на 5(+n) %, питома вага матеріальних

витрат у сукупному суспільному продукті – з 47(+n) до 48(+n) %, а об'єм виробничих ресурсів сфери матеріального виробництва – на 11(+n) %.

(n – друга цифра номера варіанта).

Розв'язання

Індекс національного доходу:

$$I_{НД} = 1,10 \cdot 1,05 \cdot \frac{0,52}{0,53} = 1,10 \cdot 1,05 \cdot 0,98 = 1,132.$$

Індекс ефективності суспільного виробництва:

$$I_E = 1,132/1,110 = 1,02.$$

Задача 4

Розрахувати відносну економію виробничих ресурсів, якщо індекс національного доходу склав 1,2 (+n/10), об'єм виробничих ресурсів у звітному періоді – 200(+n) млрд грош. од., збільшившись на 30(+n) %.

(n – друга цифра номера варіанта).

Задача 5

В таблиці 6.3 представлені дані, що характеризують стан галузей економіки в базисному та звітному періодах.

Таблиця 6.3 – Вихідні дані

Галузь	Обсяг виробництва продукції за період, млрд грош. од.		Середньорічна сукупна вартість ресурсів сфери матеріального виробництва за період, млрд грош. од.	
	базисний	звітний	базисний	звітний
А	2,16(+n/10)	4,20(+n/10)	1,35(+n/10)	2,5(+n/10)
Б	5,80(+n/10)	9,90(+n/10)	2,70(+n/10)	4,5(+n/10)
В	6,93(+n/10)	9,87(+n/10)	4,95(+n/10)	7,0(+n/10)

Необхідно розрахувати рівень і динаміку ефективності галузей, індекси середньої ефективності виробництва змінного, постійного складів і структурних змін; визначити абсолютну й відносну зміну ефективності виробництва в звітному періоді, у порівнянні з базисним за рахунок зміни ефективності окремих галузей і об'єму ресурсів.

(n – друга цифра номера варіанта).

Задача 6

У таблиці 6.4 представлено дані, що характеризують стан галузі економіки в базисному та звітному періодах.

(n – номер варіанта).

Таблиця 6.4 – Вихідні дані

Показник	Період	
	базисний	звітний
Вироблений національний дохід	125(+ n)	205(+ n)
Сума нарахованої амортизації	11(+ n)	22(+ n)
Матеріальні витрати (без амортизації)	106(+ n)	148(+ n)
Фонд оплати праці працівників сфери матеріального виробництва	36(+ n)	50(+ n)

Необхідно розрахувати:

– показники ефективності суспільного виробництва в звітному й базисному періоді;

– динаміку цих показників за рахунок зміни національного доходу й об'єму витрат;

– часткові показники ефективності суспільного виробництва та їх відносну економію в звітному періоді в порівнянні з базисним.

Задача 7

Індекс національного доходу складає 120 %, індекс фонду оплати праці – 110 %. Визначити відносну економію фонду оплати праці, якщо в звітному періоді цей фонд склав 200(+ n) млрд грош. од.

(n – номер варіанта).

Теми рефератів

1. Державний сектор економіки України та його сучасний потенціал.
2. Досвід регулювання суспільного сектора економіки в розвинених країнах світу.
3. Методологія формування кошторисів бюджетних установ в Україні та за кордоном.
4. Українське законодавство про механізм державних закупівель.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ З ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ

Залежно від змісту й особливостей виконання практичної роботи, звіт складають у вигляді тексту, ілюстрацій, таблиць або їх сполучень.

Звіт оформлюють на аркушах формату А4 (210x297 мм).

Текст звіту виконується шрифтом Times New Roman 14 pt, через 1,5 міжрядкових інтервали до 30 рядків на сторінці.

Текст звіту слід друкувати, додержуючись таких розмірів берегів: верхній і нижній – 20 мм, лівий – 30 мм, правий – 10 мм.

Під час оформлення звіту необхідно дотримуватись рівномірної щільності, контрастності й чіткості зображення впродовж усього звіту. У звіті мають бути чіткі, нерозпливчасті лінії, літери, цифри та інші знаки. Усі лінії, літери, цифри й знаки повинні бути однаково чорними впродовж усього звіту.

Прізвища, назви установ, організацій, фірм та інші власні назви у звіті наводять мовою оригіналу.

Скорочення слів і словосполучень у звіті – відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи.

Абзацний відступ повинен бути однаковим упродовж усього тексту звіту й дорівнювати 1,25 см.

Звіт має містити такі структурні елементи:

- відомості про студента (прізвище, ім'я, група, варіант завдання);
- тему та мету роботи;
- перелік завдань;
- теоретичні відомості до виконання практичних завдань;
- хід роботи, в якому описуються етапи та послідовність виконання завдань практичної роботи;
- висновки по роботі.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль знань та підсумкова оцінка практичних вмінь, що закріплені під час проведення занять має на меті перевірку рівня підготовленості студента щодо виконання конкретної роботи.

Оцінка за окремі відповіді на окремі питання або завдання контролю здійснюється за трьома шкалами: національною (чотирибальною); рейтинговою (двадцятибальною); шкалою ECTS.

У Положенні «Про модульно-рейтинговий контроль знань студентів» між національною, рейтинговою й шкалою ECTS встановлена відповідність.

		Національна шкала		Рейтингова шкала	Шкала ECTS
Задовільні оцінки		Відмінно	Зараховано	17 балів і вище	A
		Добре	Зараховано	15,25÷16,99 балів	B
		Добре	Зараховано	13,50÷15,24 балів	C
		Задовільно	Зараховано	11,75÷13,49 балів	D
		Задовільно	Зараховано	10,0÷11,74 балів	E
	Незадовільно	Незараховано	5,0÷9,99 балів	FX	
	Незадовільно	Незараховано	0,0÷4,99 балів		F

Оцінку «відмінно» – 20 заслуговує студент, який виявляє всебічні й глибокі знання програмного матеріалу, що безпомилково й самостійно застосовує одержані знання при виконанні завдань, спроможний вести дискусію з певного питання.

Оцінку «добре» – 15 заслуговує студент, який виявляє повне знання програмного матеріалу, що з несуттєвими помилками самостійно застосовує одержані знання при виконанні завдань, спроможний брати участь в дискусії з певного питання.

Оцінку «задовільно» – 10 заслуговує студент, який виявляє знання програмного матеріалу, що під керівництвом викладача частково або на рівні репродуктивного відтворення застосовує одержані знання при виконанні завдань, спроможний брати участь в дискусії з деяких аспектів певного питання

Оцінка «незадовільно» – 5 виставляється студентіві, який виявляє відсутність знань основних положень програмного матеріалу, що під керівництвом викладача не спроможний застосувати одержані знання при виконанні завдань і на практиці, не спроможний брати участь у дискусії з певного питання.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антошкіна Л. І. Державне регулювання економіки України: методологія, напрями, тенденції, проблеми / Л. І. Антошкіна, Н. М. Бабіч, В. Ф. Бесєдін та ін.; під ред. М. М. Якубовського // Науково-дослідний економічний ін-т Міністерства економіки України. – К., 2005. – 410 с.
2. Гриньова В. М. Державне регулювання економіки: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. М. Гриньова, М. М. Новикова // Харківський держ. економічний ун-т. – Х.: ІНЖЕК, 2004. – 753 с.
3. Могильний О. М. Державне регулювання економіки: навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / О. М. Могильний // Інститут підготовки кадрів держ. служби зайнятості України. – К.: ІПК ДСЗУ, 2006. – 490 с.
4. Стеченко Д. М. Державне регулювання економіки: навч. посібник / Д. М. Стеченко // Міжрегіональна академія управління персоналом. – 3-тє вид. – К.: МАУП, 2007. – 176 с.
5. Чернюк Л. Г. Державне регулювання економіки: навч. посіб. для дистанційного навчання / Л. Г. Чернюк, Т. І. Пішеніна, Т. В. Пепа // Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини «Україна». – К.: Університет «Україна», 2007. – 322 с.
6. Национальная экономика: учебник / под ред. акад. РАЭН В. А. Шульги. – М.: изд-во Рос. экон. акад., 2002. – 592 с.
7. Стельмашук А. М. Державне регулювання економіки: навчальний посібник / А. М. Стельмашук. – Тернопіль: ТАНГ, 2000. – 315 с.
8. Равікович Є. І. Макроекономічне прогнозування: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / Є. І. Равікович. – К.: КНЕУ, 2003. – 139 с.
9. Савченко А. Г. Макроекономічна політика: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / А. Г. Савченко. – К.: КНЕУ, 2002. – 135 с.
10. Куценко Т. Ф. Бюджетно-податкова політика: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / Т. Ф. Куценко. – К.: КНЕУ, 2002. – 256 с.
11. Державне регулювання економіки: навч. посібник / С. М. Чистов, А. Є. Никифоров, Т. Ф. Куценко та ін. – К.: КНЕУ, 2000. – 316 с.
12. Шараев Ю. В. Теория экономического роста: учеб. пособие для вузов / Ю. В. Шараев. – М.: изд. дом ГУ ВШЭ, 2006. – 254 с.
13. Рой О. М. Исследование социально-экономических и политических процессов: учебник для вузов / О. М. Рой. – СПб.: Питер, 2004. – 364 с.
14. Рой О. М. Исследование социально-экономических и политических процессов: практикум / О. М. Рой, А. М. Киселева. – СПб.: Питер, 2007. – 240 с.

15. Росс С. И. Математическое моделирование и управление национальной экономикой: учебное пособие / С. И. Росс. – СПб.: Изд-во СПб ГУ ИТМО, 2006. – 74 с.
16. Абалкин Л. И. Логика экономического роста / Л. И. Абалкин. – М.: Институт экономики РАН, 2002. – 228 с.
17. Институциональная экономика: учеб. пособие / под ред. акад. Д. С. Львова. – М.: ИНФРА-М, 2001. – 318 с.
18. Государственное регулирование экономики: учеб. пособие для вузов / Т. Г. Морозова, Ю. М. Дурдыев, В. Ф. Тихонов и др.; под ред. проф. Т. Г. Морозовой. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 255 с.
19. Государственное регулирование рыночной экономики: ученик / под общ. ред. В. И. Кушлина. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Изд-во РАГС, 2005. – 834 с.
20. Градов А. П. Национальная экономика / А. П. Градов. – СПб.: Изд-во СПб ГУ ИТМО, 2005. – 240 с.
21. Государственная политика и управление. Ученик / под ред. Л. В. Сморгунова. – М.: «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 2006. – 284 с.
22. Биншток Ф. И. Государственное регулирование предпринимательской деятельности: учеб. пособие / Ф. И. Биншток; под ред. проф. М. Г. Лапусты. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 198 с.
23. Уманец Т. В. Регіональний економічний розвиток України: теоретичні основи управління, інтегральна оцінка, діагностика: монографія / Т. В. Уманець. – Донецьк: ВІК, 2007. – 340 с.

ЕЛЕКТРОННЕ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

Гуменюк Михайло Михайлович

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ
«ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ»
(ДЛЯ СТУДЕНТІВ НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ 6.030502
«ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА» ДЕННОЇ ФОРМИ
НАВЧАННЯ)**

Підписано до випуску 2012 р. Гарнітура Times New.
Умов. друк. арк. Зам. № .

Державний вищий навчальний заклад
«Донецький національний технічний університет»
Автомобільно-дорожній інститут
84646, м. Горлівка, вул. Кірова, 51
E-mail: druknf@rambler.ru
Редакційно-видавничий відділ

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 2982 від 21.09.2007 р.